

JYVÄSKYLÄN KAUPUNKISEUDUN MAL-SOPIMUS

Keski-Suomen liikennefoorumi 4.11.2019

Leena Rossi

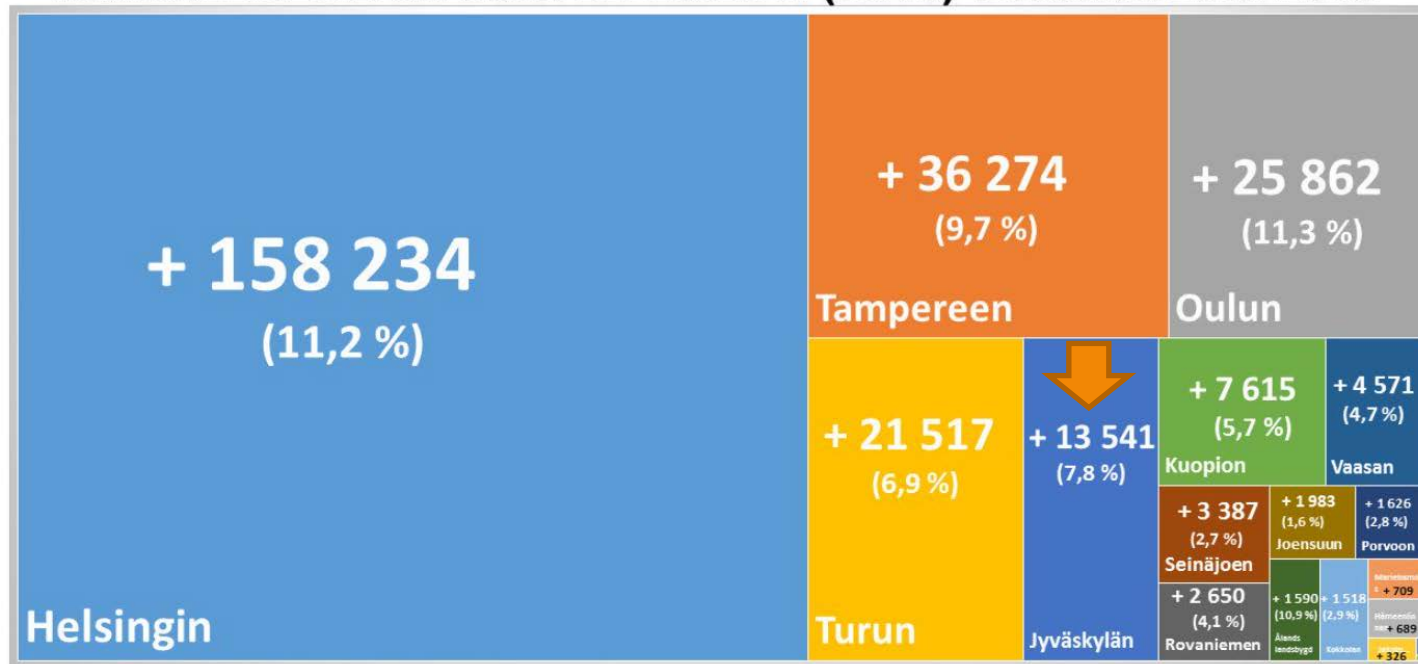
Kaupunkisuunnittelu- ja maankäyttöjohtaja

JYVÄSKYLÄ

A large, abstract blue graphic element consisting of several overlapping, curved, semi-transparent bands of varying shades of blue, located in the bottom right corner of the slide.

Jyväskylän seudun kasvu Suomen viidenneksi voimakkainta

VÄESTÖNLISÄYSTÄ SAANEET KAUPUNKISEUDUT MÄÄRÄLLISESTI JA SUHTEELLISESTI (18/70) VUOSINA 2010-2018

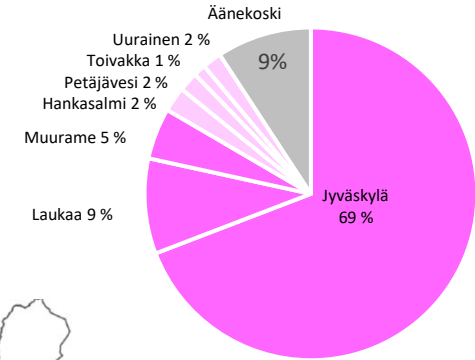
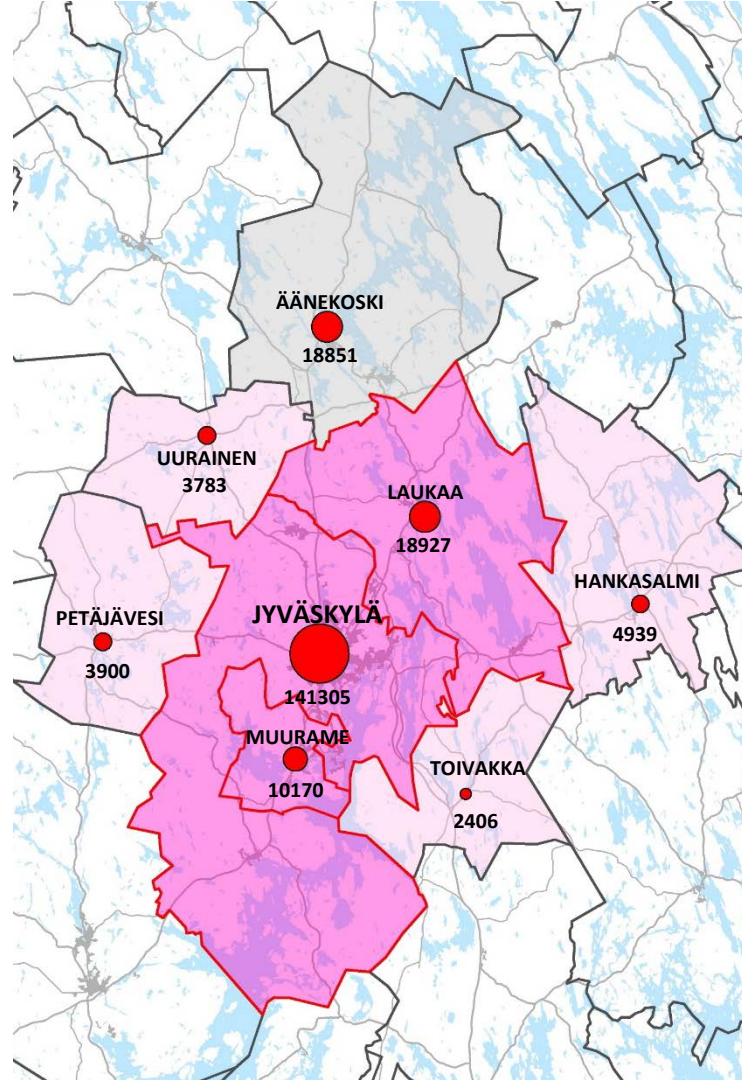

HUOM! Koko maan väestönlisäys yhteensä noin 172 000 henkilöä vuosina 2010-2018

Lähde: Tilastokeskus, väestö; väestön ennakkotilasto;
Graafi ja luokittelu: Timo Aro 2019

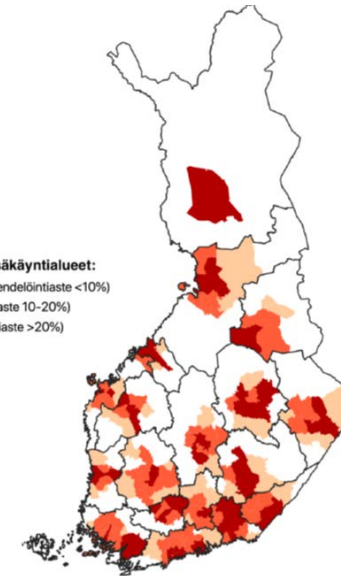
Jyväskylän MAL-kaupunkiseutu

Yhteensä 204 281 asukasta

C21 + 2 kaupungit ja työssäkäyntialueet:

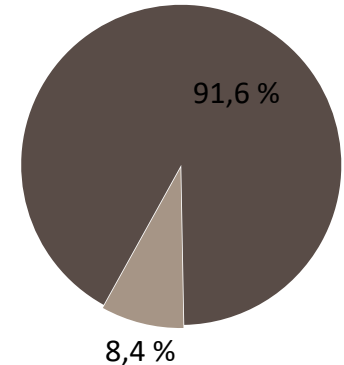
- Tk-alueiden ulkopuolella (Pendelöintiaste <10%)
- Ulompi tk-alue (Pendelöintiaste 10-20%)
- Sisempi tk-alue (Pendelöintiaste >20%)
- Keskuskaupunki

Jyväskylän kaupunkiseutu, yhteistyö

- Linkki ja seudullinen joukkoliikenneviranomaisen
 - Kehittämisohjelma valmistunut
- Seudullinen kaavoittajaverkosto (Verkkarit)
- Jyväskylän seudun liikennejärjestelmätyö uudistuu
 - Henkilöliikennetutkimus käynnissä
- Seudullinen asumiskatsaus
- Seudullinen paikkatietoyhteistyö
 - Jyväskylä tarjoaa paikkatietojärjestelmien ylläpitopalvelun Muuramelle, Laukaalle, Toivakalle ja Hankasalmele

JYVÄSKYLÄ, LAUKAA, MUURAME
Osuus seutukunnan väestöstä ja
asuntokannasta noin 92 %

MAL-sopimisen tarkoitus ja osapuolet

- Kaupunkiseudun **kuntien välisen yhteistyön ja luottamuksen vahvistaminen** maankäytön, asumisen ja liikenteen asioissa
- **Kaupunkiseudun ja valtion kumppanuuden vahvistaminen** sekä keskinäisen yhteistyön syventäminen em. asioissa
- **Seudullista elinvoimaa vahvistavan kehittämisen tukeminen** tavoitteena ympäristöllisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kaupunkiseutukehitys
- Osapuolina kaupunkiseudun kunnat/kuntayhtymä sekä valtion puolelta YM, LVM, TEM, VM, ARA, Väylävirasto, Traficom ja ELY-keskus

Sopimusmenettelyn merkitys kaupunkiseuduille

- Tarjoaa suoran neuvottelukanavan valtion kanssa
- Tunnistaa kasvavien kaupunkiseutujen erityishaasteet ja tarjoaa myös rahoitusta niiden ratkaisemiseksi
- Luo pohjan kaupunkiseudun yhteistyön kehittämiseksi
- Erityisesti uusimpien sopimusten osalta myös kirjatut tavoitteet on saavutettu seurantaraporttien mukaan hyvin

Minkä merkityksen annamme MAL-sopimukselle?

- Jyväskylän ja koko kaupunkiseudun näkyvyys, merkittävyys, kaupunkipolitiikan ja aluekehityksen sisältöihin vaikuttaminen
- Strategisten tavoitteiden toteuttaminen ja niistä viestiminen
- MAL-intressien yhteensovittaminen
- Seudun vetovoimaisuuden ja asukkaiden arjen sujuvuuden edistäminen
- Vaikuttamisessa onnistuminen, edunvalvonta
- Verkostoituminen
- Resurssien oikea suuntaaminen

Selvitys MAL-sopimusmenettelyn laajentamisesta uusille kaupunkiseuduille

MAL-sopimisen kehikko

- ✓ **Yhteinen tilannekuva** (esim. yhdyskuntarakenne, veto- ja pitovoimatekijät, asunto-olot, kaavoitustilanne, liikennejärjestelmä, pendelöinti) ja **arvio muutoksen suunnasta** (esim. asuntomarkkina, kaavavarannon riittävyys, väestökehitys, ilmastonmuutoksen haasteet)
- ✓ **Tilannekuvasta johdetut tavoitteet** (esim. asuntotuotanto, ilmasto ja ympäristö, elinvoima, kestävä liikkuminen, sosiaalinen kestävyys) ja **sopimuksen konkreettinen sisältö** (esim. asuntokaavoituksen ja asuntotuotannon volyyymi ja sijainti yhdyskuntarakenteessa, vähähiilisyystoimet, liikennejärjestelmän kehittämishankkeet)
- ✓ **”Kepit ja porkkanat”** – miten sovittuja asioita seurataan ja niiden toteutuminen varmistetaan (mittarointi, sisältönä mm. vaikuttavuusarviot, valtion ja kuntien taloudellisten tukien ja investointien määrä ja kohdentaminen sekä muiden sopimukseen sisältyvien toimien toteutuminen)

Selvityshenkilö Matti Vatiilo 1.11.2019

MAL-sopimismenettely hallitusohjelmassa

- Sopimuksia jatketaan nykyisillä MAL-seuduilla, **mahdollisuus laajentaa menettelyä yli 100 000 asukkaan kaupunkikeskuksiin**
- MAL-sopimukset 12-vuotiseksi ja rullaaviksi
- Kaupunkiseuduista hiilineutraaleja, lisää asuntotuotantoa (ml. kohtuuhintainen asuntotuotanto) ja kestävän liikkumisen vahvistaminen
- Riittävä kaavavaranto, segregaaation torjunta, asunnottomuuden vähentäminen, asuinalueiden monimuotoisuus, elinvoiman lähteet
- Valtion riittävät panostukset, mm. joukkoliikenneinvestoinnit, kunnallistekniikka, käynnistysavustukset, valtion maat

Selvityshankkeen asettamispäätös

YM:n alueet ja yhdyskunnat yksikön entinen päällikkö Matti Vatiilo selvityshenkilöksi, selvitysaika 9-12/2019. [Selvityshenkilö tekee tilannearvionsa itsenäisesti.](#)

”Tehtävänä on kartoittaa Jyväskylän, Lahden ja Kuopion kaupunkiseuduilla keskeiset kysymykset, joiden ratkaisemisessa MAL-sopimusmenettelyn avulla voidaan saavuttaa [lisäarvoa sekä seudun kokonaisedun että valtio-osapuolen tavoitteiden toteutumisen kannalta.](#)

Tehtävänä on myös arvioida osallistuvan kuntajoukon valmiudet osallistua sopimusneuvotteluihin sekä laatia alustava aikataulu neuvotteluiden käynnistämiseksi.”

Tehtävän toteutus

- Päätösten kannalta relevantin tietopojan kartoitus ja mahdollisten tietotarpeiden tunnistaminen
- Näkemys kaupunkiseudun kuntajoukon valmiudesta osallistua ja sitoutua MAL-sopimusprosessiin
- Arvio kaupunkiseudun kuntien yhteistyöstä ja sen rakenteista sekä seudun ja valtion yhteistyön edellytyksistä/-esteistä
- Kartoitus alueen keskeisistä odotuksista sopimukselle ja valtion alustavat kannat odotuksiin (siinä määrin kuin ovat selvitysaikana saatavissa)
- Ehdotus mahdollisen sopimuksen rakenteesta ja keskeisestä sisällöstä yhteistyössä seudun toimijoiden kanssa
- Ehdotus jatkotoimenpiteistä ja niiden aikataulusta

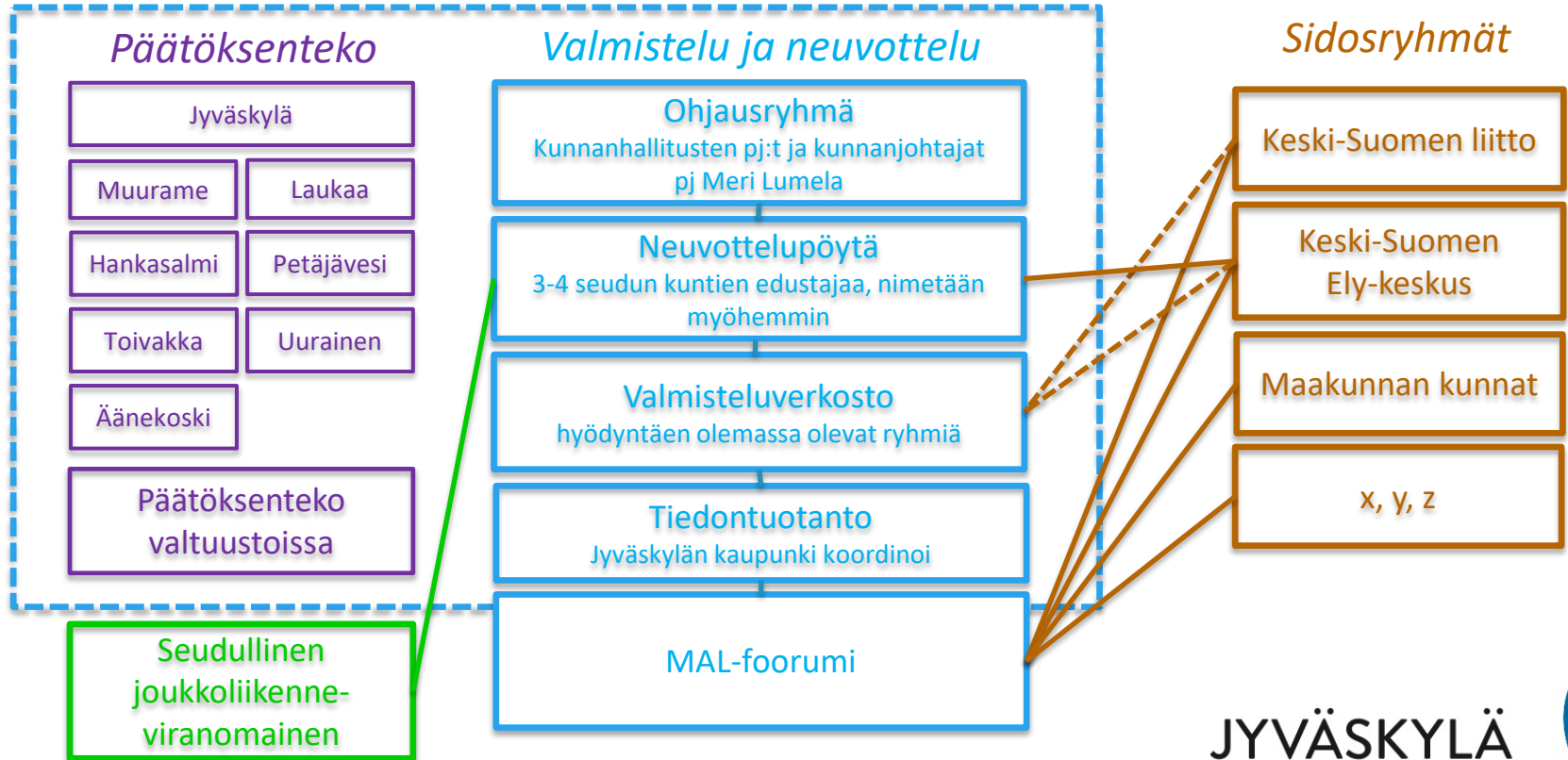
Kysymyksiä, pohdintaa

- Kuntajoukon maantieteellinen laajuus, millaisia kipukohtia tai painotuseroja MAL-yhteistyössä voidaan tunnistaa seudun eri osissa (esim. ydinkaupunkiseutu, maaseutumaiset kehyskunnat, Äänekoski)
- Miten mahdollinen MAL-sopimus heijastuisi laajemmin seudun kuntien hallinnollisiin ja/tai toiminnallisiin yhteistyörakenteisiin?
- Seudun rakennemallin kytkennät mahdolliseen MAL-sopimukseen? Suunnitelman päivitystarve? Kuntakohtaiset kaavoitustavoitteet suhteessa seudun yhdyskuntarakenteen kestävään kehittämiseen?
- Liikennejärjestelmä: kestävää liikkumista tukevat toimet, sisäistä ja ulkoista saavutettavuutta koskevat tavoitteet
- Valmiudet hallitusohjelman MAL-tavoitteisiin sitoutumiseen (esim. ilmastokysymys, hiilineutraalisuus, sosiaalinen kestävyys, puurakentaminen jne.)

Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimus

Valmisteluvaiheen organisoituminen, ohry 1.11.2019

Kunnat

Ohjausryhmän kokoukset, alustava

Kokous	Ajankohta	Aiheet (tarkentuvat neuvotteluajataulun tarkentuessa)	Tuotokset
0	15.8.2019	Järjestäytyminen, orientoituminen, lähtötilanne, valtion näkökulmiin tutustuminen	Alustukset, organisoitumisen perusrakenne, tiedote
1	Vko 43/44 1.11.2019	Selvityshenkilön tapaaminen, organisoitumisen hyväksyminen, keskustelua sopimuksen rakenteesta, tavoitteista, sisällöstä	Alustukset, organisaatio, toimeksianto valmisteluun, tiedote
2	Vko 49/50 13.12.2019	Tavoitteet, sopimuksen rakenne, keskeiset toimenpidekokonaisuudet, viestintäsuunnitelma, vuoden 2020 aikataulu	
3-4	Kevät	Sopimuksen sisällöntuotanto, toimenpiteet ja niiden ajoitus, eurot	
5	Loppukevät		Sopimuksen hyväksyminen kunnissa
	Kevät	MAL-foorumi	Alustukset, osallistuminen, tiedote

Tavoitteita on pääsääntöisesti kahden tyyppisiä

MAL-sopimuksen sisältö
Vaikuttavuus, toteutettavuus

Kansallisesti ja seudullisesti lisäarvoa tuottavat
teemat ja neuvoteltavat toimenpideaihiot
Valmius sitoutumiseen

Meille tärkeää

Toimintatapoja
ja valintoja
pitkäjänteisesti
ohjaavat
tavoitteet ja
toimenpiteet,
(eurot),
mittarointi

esim. x%
asuntotuotannosta
kestävän liikkumisen
vyöhykkeelle,
joukkoliikenteen
matkamäärien tuplaus)

Konkreettisten
hankkeiden
edistäminen,
eurot,
mittarointi

esim. raideyhteys AB,
seudulliset pyöräilyväylät

Sopimuksen rakenne

Luonnos ohjausryhmän keskustelun pohjaksi

HUOMIOTA

- Simppeli, vyöhykepohjainen, vaikuttava ja seurattava sopimus
- Ei sisällä kuntien kaikkea tekemistä eikä edes kaikkea tärkeää tekemistä
- Sisältää MAL-kumppanuuden näkökulmasta olennaiset asiat
- Kohti digitaalista sopimusta

- 1) Esipuhe, yhteenveto, allekirjoitukset
- 2) Jyväskylän seudun ominaispiirteet MAL-menettelyn näkökulmasta
- 3) Tavoitteet
- 4) Yleiset toimenpidekokonaisuudet
- 5) Pilotit ja kokeilut
- 6) Vyöhykekohtaiset toimenpiteet

Jyväskylän kaupunkiseudun ominaispiirteet MAL-menettelyn näkökulmasta

HUOMIOTA

- Kuvataan MAL-kumppanuuden näkökulmasta olennaisia seudun piirteitä
- Mikä on yhteistä ja mikä omintakeista suhteessa muihin suuriin kaupunkiseutuihin?
- Ohessa **esimerkkejä**

- Viides kasvava kaupunkiseutu
- Vahva, monialainen yliopisto-, koulutus- ja elinkeinoelämä
- Valtakunnallisesti merkittävä liikenteen solmukohta (valtion intressi!), väylät yhdistävät ja halkovat seudun keskeisiä taajama- ja keskusta-alueita
- Joukkoliikennekaupunkiseutu, viimeaikaiset kunnianhimoiset päätökset
- Edelläkävijä ja kokeilija
- Haasteena seudun ulkoinen tunnettuus ja kiinnostavuus sekä seudun sisäinen polarisaatio
- ...

Tavoitteet: Jyväskylän kaupunkiseutu on

- *215 000 asukkaan edelleen kasvava kaupunkiseutu vuonna 2030.*
- *saavutettavuudeltaan ja tunnettuudeltaan kiinteä osa suurten kaupunkiseutujen verkkoa.*
- *MAL-kumppanuuden paras osaja tavoitteenaan simppele, vyöhykepohjainen, vaikuttava ja seurattava sopimus.*

HUOMIOTA

- Asetetaan 6-10 tärkeintä tavoitetta, **ohessa esimerkkejä.**
- Esitettävillä toimenpiteillä on suora yhteys tavoitteisiin
- Seudun tavoitteet resonoivat valtion kaupunkipoliittisiin tavoitteisiin.

- Seutu **torjuu ilmastonmuutosta** resurssiviisaudella
- Seutu siirtyy toimenpiteissään asunto-, liikenne- ja maankäyttöpolitiikan **siiloista kohti asumisen politiikkaa** eli ymmärtää asumisen yhteyden kestävään liikkumiseen, viihtyisään ympäristöön, vapaa-ajan mahdollisuuksiin ja palveluihin
- Seutu on **sosiaalisesti kestävä**, viihtyisin asuinpaikka opiskelijoille, ikääntyville ja lapsiperheille, tarjoaa valtakunnan monipuolisimman tonttitarjonnan monen mittakaavan kohtuuhintaiselle asumiselle, mukaan lukien puurakentamiselle
- Seutu on kokeilujen ja **digitalisaation** edelläkävijä, liikunnan pääkaupunkiseutu
- Seutu on ytimeltään **kunnianhimoinen joukkoliikenneseutu**: joukkoliikenteen käyttäjämäärien tuplaaminen ja kestävien kulkumuotojen kasvattaminen 55 %:iin ydinkaupunkiseudulla

Yleiset toimenpidekokonaisuudet

HUOMIOTA

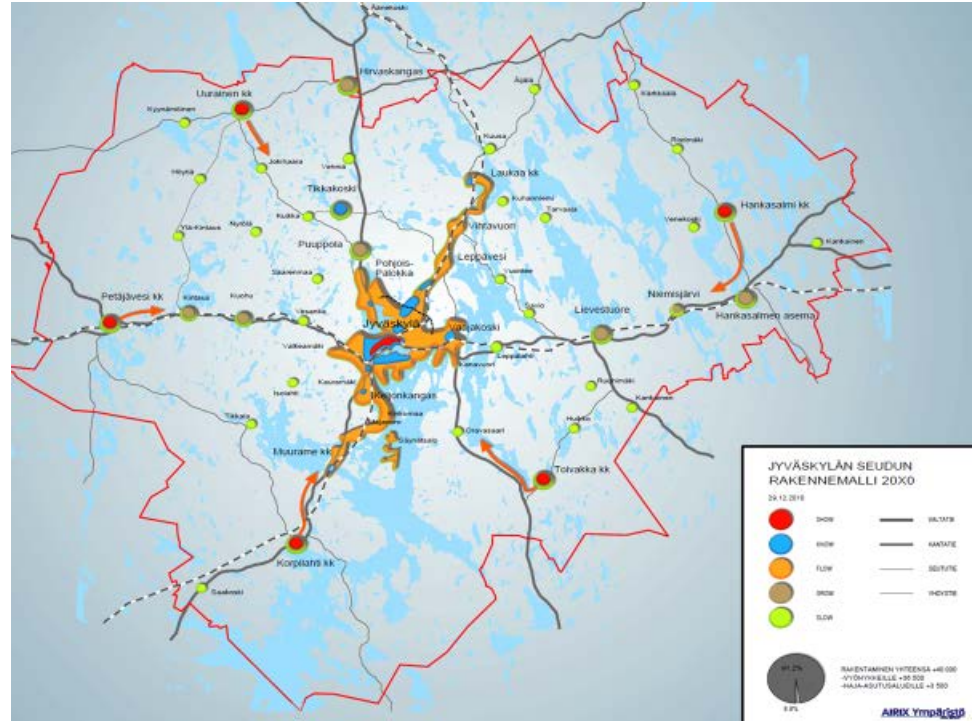
- Määritellään 6-8 ns. ankkuri-toimenpidekokonaisuutta
- Tärkeitä, tavoitteiden toteutumisen kannalta oleellisia ja mielellään MAL-siiloja ylittäviä, **ohessa esimerkkejä.**
- Nämä toimenpiteet/kokonaisuudet eivät erityisesti kiinnity mihinkään vyöhykkeeseen
- Voivat olla toimintatapaan liittyviä
- Prosessin myötä selviää, ovatko ulkoisen saavutettavuuden tavoitteet ja toimenpiteet valtion näkökulmasta ns. MAL-sopimuskelpoisia?

Toimenpide	2020-21	+ 5 vuotta	+ 10 vuotta	Huomioita (valtiolle)
Jyväskylä-Tampere-raideyhteyden merkittävä parantaminen	Suunnittelu			Valtion talousarvio 2020
Jyväskylän kaupungin KymppiR-ohjelma kehittyä Jyväskylän MAL-ohjelmaksi	Ensimmäinen MAL-ohjelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa 2021			Raportoi mm. asumisen kaavavarannon määrän ja laadun sekä ajoituksen
VT4 kehittäminen välillä Vaajakoski-Äänekoski				
Henkilöliikenteen tietopohjan ajantasaistaminen	Seutukunnan osuus valmistuu 2020, Äänekosken osuus valmistuu 2021			Keski-Suomen Ely mukana
Seudun työmatka- ja asiointipyöräilyn edistäminen, xx km paremmaksi, yy euroa hankkeisiin	Väyliä osallistava priorisointi, km-määrän määrittely ja toteutuksen käynnistäminen	Xx km ja yy euroa	Xx km ja yy euroa	
Viihtyisät asuin ympäristöt				
Asunnottomuuden poistaminen				
???				

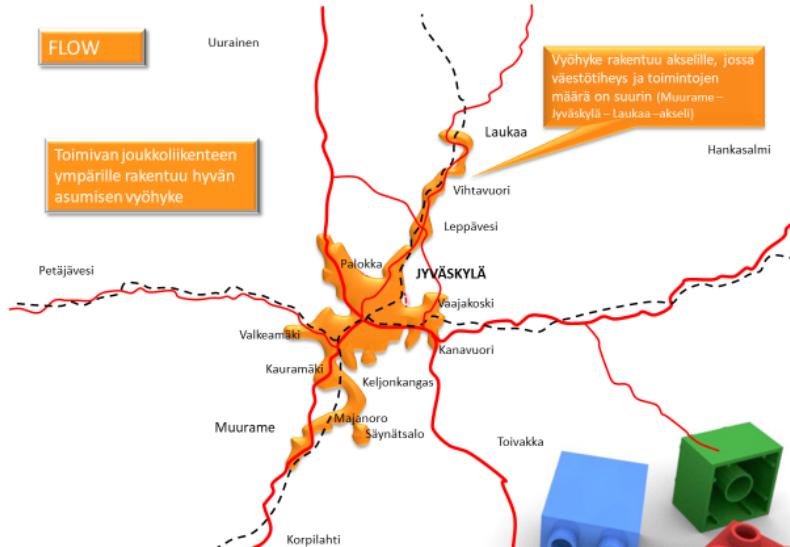
Vyöhykekohtaiset toimenpiteet

HUOMIOTA

- Miten MAL-sopimus tunnistaa seudun moninaisuuden?
- Ratkaisu voisi olla se, että Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimus perustuisi toimenpiteiden yksityiskohtaisemmalla tasolla vyöhykkeisyyteen
- Lähtökohdiana on Rakennemalli 20X0, jota sovelletaan, laajennetaan Äänekoskelle ja uudistetaan tarpeen mukaan

FLOW eli ”asuminen ja joukkoliikenne”

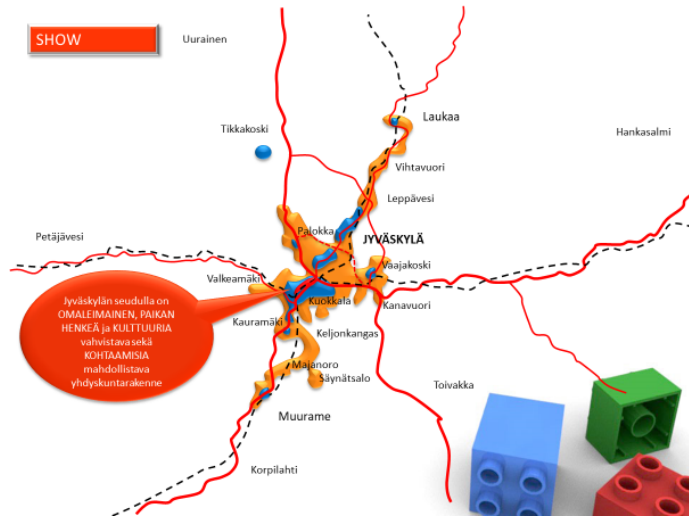

HUOMIOTA

- Väestöpohjaltaan suurin vyöhyke muodostuu Muurame-Jyväskylä-Laukaa (-Äänekoski?) - akselin varaan
- Toimenpiteiden on mahduttava yhdelle dialle
- Toimenpiteet **esimerkinomaisia**

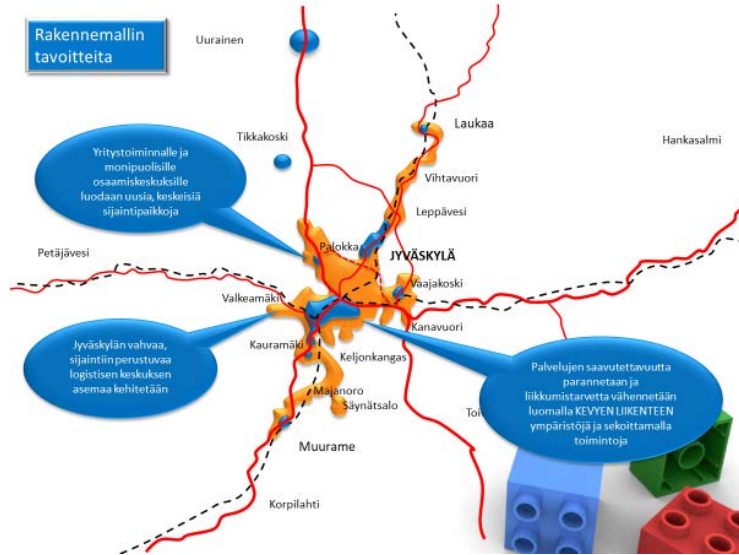
Toimenpide	2020-21	+ 5 vuotta	+ 10 vuotta	Huomioita (valtiolle)
Asumisen suuntaaminen joukkoliikennevyöhykkeelle	Jyväskylän kaupungin KymppiR2020 asuminen ja joukkoliikenneteema valmistuu, seututarkastelu käynnistyy			Vuosittainen asumiskatsaus raportoi tilanteen
Linkki tulevaisuuteen - ohjelman toteuttaminen	Edullisemmat lippuhinnat ja vyöhykkeet, lisäpanostus xx euroa	Toimenpiteiden toteutus jatkuu	Toimenpiteiden toteutus jatkuu	Valtiolta lisärahoitusta jo vuosille 2020-21
XXXXX				
Puurakentamisen hankkeita x kpl, käynnistysavustus yht. y €	Hankkeita valmistunut x kpl, rahoitusta saatu y M€	Hankkeita valmistunut x kpl, rahoitusta saatu y M€		
Kohtuuhintaisen asumisen edistäminen	ARA-hankkeita valmistunut x kpl, rahoitusta saatu yy M€	ARA-hankkeita valmistunut x kpl, rahoitusta saatu yy M€		

SHOW+ KNOW eli Jyväskylän keskustan ”kulttuuri, osaaminen, palvelut ja asuminen”

Toimenpide	2020-21	+ 5 vuotta	+ 10 vuotta	Huomioita (valtiolle)
Resurssi- ja hiilineutraali KANGAS				
Keskusta- asemaneudun kehittäminen	Toteutettavuus- selvitys valmistuu			
1 200 uutta opiskelija-asuntoa	1 200 uutta opiskelija-asuntoa (SHOW + KNOW)			
Linkki tulevaisuuteen - kehittämissuunnitelma	Toimenpide C			

WOW eli ”työpaikat ja liikenne”

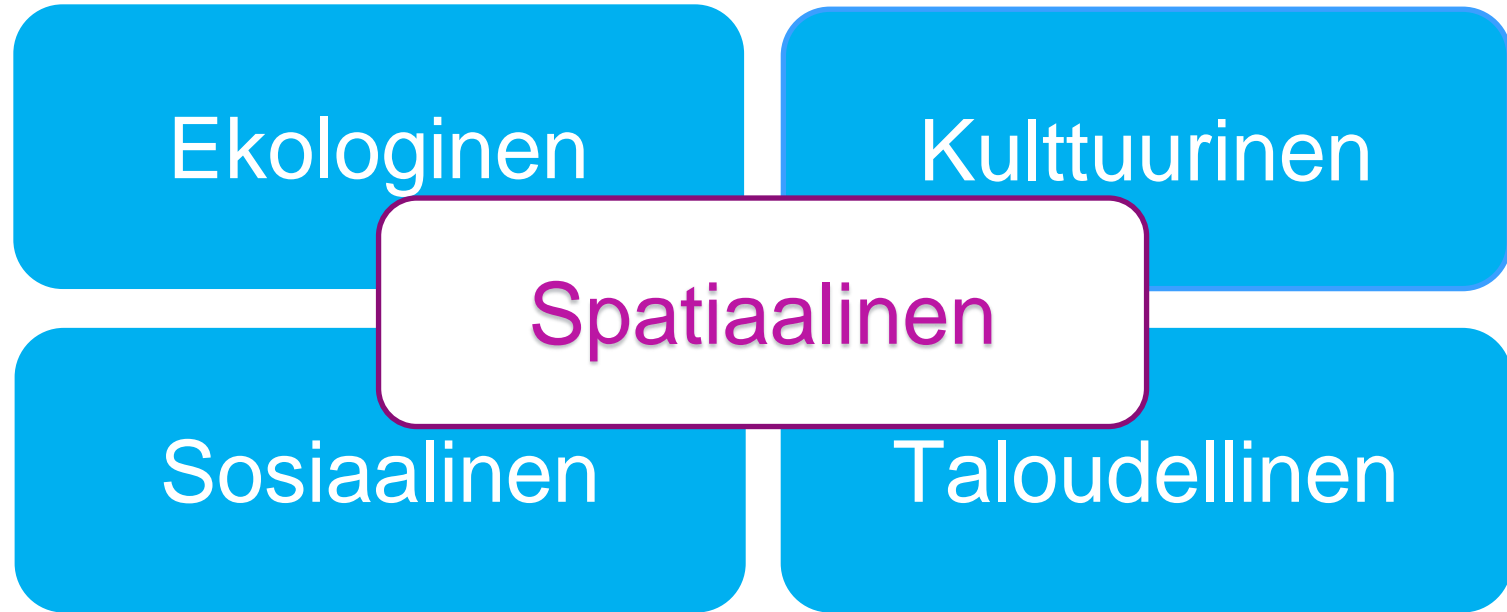

Toimenpide	2020-21	+ 5 vuotta	+ 10 vuotta	Huomioita (valtiolle)

HUOMIOTA

- Merkittävimmät kuntien yhteiset yritys-alueet ja kohteet, väyliltä hyvin saavutettavissa olevat kohteet
- Maankäytön ja liikenteen yhteensovittaminen

Liikenne – liikkuminen – liikennetarve – liikenneverkko – liikenteen palvelut

Jyväskylä vuonna 1929

Kohti MAL-sopimusneuvotteluja...

